

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu III Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Borowczak

Protokolant: st. prot. sąd. M. P.

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu M. L.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 lipca 2016 roku w Poznaniu

sprawy z wniosku **A. Z.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne stosowanie tymczasowego aresztowania w okresie od 17 sierpnia 2014r. do 17 listopada 2014r. w sprawie prowadzonej przez Prokuraturę Rejonową w Pile sygn. akt Ds. 844/15 zakończonej postanowieniem o umorzeniu śledztwa

1) Na podstawie art.552a§1 k.p.k. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy A. Z.:

a) kwotę 30.000 (trzydzieści tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia,

b) kwotę 8.980 (osiem tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt) złotych tytułem odszkodowania

wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.

2) W pozostałym zakresie wniosek oddała.

3) Na podstawie §11 ust.6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy A. Z. kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

4) Na podstawie art.554§4 k.p.k. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

SSO Tomasz Borowczak

UZASADNIENIE

Pełnomocnik wnioskodawcy A. Z. wniósł o zasądzenie 18.540 zł tytułem odszkodowania i 30.000 zł z tytułu zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie zastosowane wobec A. Z. postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego w Złotowie z dnia 20 sierpnia 2014 r. (sygn. akt VIII Kp 150/14) w toku postępowania przygotowawczego prowadzonego pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Złotowie (sygn. akt Ds. 976/14 i Ds. 844/15), które zostało następnie umorzone prawomocnym postanowieniem z dnia 10 listopada 2015 r.

W uzasadnieniu pełnomocnik wnioskodawcy podniósł, że w wyniku zastosowania wobec A. Z. tymczasowego aresztowania poniósł on szkodę majątkową w łącznej kwocie 18.540 zł, na którą składały się następujące kwoty:

- 5.040 zł z tytułu utraconych zarobków (wnioskodawca pozostawał zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) Sp. z o.o. na stanowisku operatora maszyn stolarskich/brygadzista),

- 2.500 zł z tytułu zaciągniętych w trakcie przebywania wnioskodawcy w areszcie pożyczek na kupno opału oraz spłatę bieżących zobowiązań finansowych,
- 10.000 zł z tytułu utraconego zarobku wobec braku możliwości sezonowego zbioru grzybów,
- zł z tytułu obniżenia świadczenia gwarantowanego umową ubezpieczenia pracowniczego w związku ze śmiercią matki wnioskodawcy.

Pełnomocnik wnioskodawcy wskazał również, że w wyniku zastosowania wobec A. Z. tymczasowego aresztowania doznał on szkody niemajątkowej, tj. krzywdy. Pokreślił, iż wnioskodawca jest osobą w podeszłym wieku, która dotychczas nie była karana. Nie miał styczności z środowiskiem więziennym, wskutek czego trzymiesięczny pobyt w areszcie śledczym był dla wnioskodawcy przeżyciem traumatycznym. Nadto, w wyniku aresztowania pozostawił małżonkę samą, bez środków do życia. Podkreślał również okoliczność, iż A. Z. jest mieszkańcem niewielkiej miejscowości, w której informacja o aresztowaniu wnioskodawcy rozprzestrzeniła się natychmiastowo, rodząc w lokalnej społeczności przekonanie o prawdziwości stawianego zarzutu. Dodatkowo w lokalnej prasie pojawił się artykuł sugerujący sprawstwo wnioskodawcy. Czynniki te spowodowały wrogi stosunek mieszkańców O. wobec wnioskodawcy i jego rodziny, określanych w związku z toczącym się postępowaniem mianem „gwałciciel” czy też „żona gwałciciela”. Po powrocie do pracy A. Z. został oddelegowany do pracy, której charakter wiązał się z ograniczeniem styczności z pozostałymi pracownikami zatrudnionymi w tartaku. Krzywdy doznane przez wnioskodawcę związane ze stosowaniem tymczasowego aresztowania zostały oszacowane na kwotę 30.000 zł i o zasądzenie takiej kwoty tytułem zadośćuczynienia wniósł pełnomocnik wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. Z. został zatrzymany przez funkcjonariuszy Komisariatu Policji w O. w dniu 17 sierpnia 2014r. o godz. 22.45. Postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2014r. przedstawiono mu zarzut dokonania przestępstwa z art.197§1 k.k.. Wnioskodawca przesłuchany w charakterze podejrzanego nie przyznał się do zarzucanego mu przestępstwa.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego w Złotowie z dnia 20 sierpnia 2014 r. (sygn. akt VIII Kp 150/14) zastosowano wobec wnioskodawcy tymczasowe aresztowanie na okres trzech miesięcy, tj. do dnia 17 listopada 2014 r. W uzasadnieniu postanowienia o tymczasowym aresztowaniu Sąd stwierdził, że zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci zeznań m. in. pokrzywdzonej A. R. oraz świadków V. Ł. i P. S., jak również dokumenty w postaci wyniku badania ginekologicznego wskazują na spełnienie ogólnej przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania. Nadto, w ocenie Sądu spełnione zostały również przesłanki szczególnie umożliwiające zastosowanie tymczasowego aresztowania, tj. groźba wymierzenia surowej kary, a także możliwość mactwa procesowego poprzez próbę wywarcia wpływu na pokrzywdzoną bądź innych świadków.

W dniu 3 listopada 2014r. Prokuratura Rejonowa w Złotowie złożyła wniosek o przedłużenie tymczasowego aresztowania wobec A. Z. w sprawie Ds. 976/14. Wniosek ten postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego w Złotowie z dnia 13 listopada 2014 r. (sygn. akt VIII Kp 216/14) nie został uwzględniony z uwagi na wątpliwe spełnienie ogólnej przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania, o której mowa w art.249§1 k.p.k. W związku z powyższym A. Z. został zwolniony z aresztu śledczego w dniu 17 listopada 2014r..

Postanowieniem z dnia 10 listopada 2015r. śledztwo przeciwko m. in. A. Z. zostało umorzone wobec stwierdzenia, że nie popełnił on zarzucanego mu przestępstwa. Powyższe postanowienie zostało zatwierdzone przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Złotowie w dniu 13 listopada 2015r. i uprawomocniło się 1 grudnia 2015r.

Przed zastosowaniem tymczasowego aresztowania wnioskodawca pracował na podstawie umowy o pracę w tartaku w O. na stanowisku operatora maszyn stolarskich/brygadzysty osiągając miesięczne zarobki w wysokości 1.680 zł brutto. Na tej podstawie był objęty umową dobrowolnego grupowego ubezpieczenia pracowniczego, do której dołączył w dniu 31 lipca 2013r..

Dodatkowo wraz z żoną w sezonie letnio-jesiennym A. Z. regularnie od wielu lat udawał się w pobliskie lasy w celu zbierania grzybów, z których osiągał dodatkowy zarobek. W wyniku zastosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego wobec wnioskodawcy możliwość uzyskania dodatkowego zarobku dla małżonków Z. została w sposób zdecydowany ograniczona, z uwagi na fakt, iż wnioskodawca podróżował na grzyby własnym motocyklem w miejsca oddalone nawet 25 kilometrów od O.. Małżonka wnioskodawcy, jako że nie posiada prawa jazdy, zmuszona była do udawania się na grzybobranie w miejsca bliższe miejscu jej zamieszkania.

W dniu 9 października 2015r. zmarła matka wnioskodawcy. Z tego tytułu A. Z. w ramach ubezpieczenia na życie wypłacono kwotę 1.200 zł, zamiast określonej w załączniku programu ubezpieczeniowego obowiązującego od dnia 1 sierpnia 2013r. kwoty 2.200 zł. Przyczyną wypłaty obniżonego świadczenia był fakt nieuregulowania składek miesięcznych w okresie przebywania wnioskodawcy w areszcie śledczym, przez co umowa zawarta już po zakończeniu pobytu w areszcie śledczym gwarantowała niższe świadczenia w przypadku zaistnienia określonego w umowie zdarzenia.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie następujących dowodów:

- częściowo zeznań wnioskodawcy A. Z. (k. 51-55, 62),
- zeznań świadków: H. Z. (k. 55-58), T. B. (k. 58-59), M. Z. (k. 59-60) i D. Z. (k. 60-62),
- dokumentów ujawnionych i zaliczonych w poczet dowodów na rozprawie w dniu 27 lipca 2016r. (k.62).

Wnioskodawca A. Z. przesłuchany na rozprawie podał okoliczności zatrzymania oraz zastosowania tymczasowego aresztowania, opisał pobyt w areszcie śledczym, odniósł się również do swojej sytuacji majątkowej przed i po okresie izolacji penitencjarnej. Stwierdził, że w trakcie sezonu grzybowego wraz z małżonką był w stanie dorobić mniej więcej 10.000 zł miesięcznie z samych tylko grzybów. Dodał również, że małżonka w trakcie jego pobytu w areszcie śledczym była zmuszona samotnie jeździć na grzyby rowerem, przy czym ilość zebranych przez nią grzybów była niewielka. Dodał, że na grzyby jeździł codziennie przed lub po pracy (w zależności od zmiany w pracy w danym dniu).

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy w części dotyczącej okoliczności zatrzymania, przebiegu pobytu w areszcie śledczym oraz samego faktu uzyskiwania dochodu z tytułu zbierania grzybów, albowiem pozostawały one zbieżne z zeznaniami świadków H. Z., M. Z., D. Z. i T. B. w części uznanej za wiarygodną oraz zgromadzonymi w sprawie dokumentami. Natomiast za niewiarygodne uznał zeznania wnioskodawcy w części dotyczącej wysokości uzyskiwanych dochodów ze zbierania grzybów szacowanych przez wnioskodawcę na 10.000 zł miesięcznie. Zeznania A. Z. były w tym zakresie niespójne. Początkowo wnioskodawca zeznał, iż przedmiotowa kwota dotyczy tylko jednego miesiąca w trakcie sezonu grzybowego (k.52), następnie jednak przyznał, że kwota 10.000 zł dotyczy może okresu trzymiesięcznego (k.55). Taki sam zarzut można postawić zeznaniom wnioskodawcy dotyczącym częstotliwości wyjazdów na grzyby. Wstępnie zeznał, że na grzyby jeździł codziennie, po czym stwierdził, że nie mógłby jeździć na grzyby codziennie „bo człowiek by się wykończył”.

Świadek H. Z. przedstawiła okoliczności zatrzymania A. Z., wskazywała również na utrudniony kontakt z wnioskodawcą w pierwszych dniach po jego zatrzymaniu. Podkreślała wrogie nastawienie mieszkańców O. wobec rodziny wnioskodawcy związane z informacją o zatrzymaniu A. Z. w charakterze podejrzanego. Zeznała także, że z uwagi na zatrzymanie męża jej sytuacja finansowa znacznie się pogorszyła, została zmuszona do pożyczania pieniędzy od najbliższych, w tym od syna M. Z.. Ponadto świadek przedstawił średnie zarobki z tytułu zbioru grzybów, które kształtowały się na poziomie 600 zł-800 zł tygodniowo, przy czym kwota ta nie obejmowała m. in. kosztów związanych z podróżami motocyklem do lasów. Wskazała również, że podczas pobytu męża w areszcie śledczym zarabiała z tytułu zbioru grzybów około 200 zł tygodniowo. Zeznania świadka H. Z. nie wzbudziły wątpliwości Sądu albowiem korespondowały one z resztą wiarygodnych dowodów, przede wszystkim w postaci zeznań pozostałych świadków uznanych za wiarygodne, jak i zebranych w sprawie dokumentów. Nadto Sąd uznał, iż wyliczenie uzyskiwanych

dochodów ze zbioru grzybów przedstawione przez H. Z. w największym stopniu odpowiada rzeczywistości i przez to stanowiło podstawę obliczenia zasądzonego odszkodowania z tytułu utraconych zarobków ze zbioru grzybów.

Świadek T. B. potwierdził w toku przesłuchania fakt regularnych zbiorów grzybów przez wnioskodawcę. Wskazał ponadto, iż trudno ocenić średni dzienny dochód ze zbioru grzybów, ponieważ zdarzają się dni, w których uzyskuje się jedynie 100 zł, a także takie kiedy dochód sięga 400 zł. Potwierdził również szykanowanie rodziny wnioskodawcy w czasie trwania postępowania prokuratorskiego. Wskazał jednocześnie, że w trakcie stosowania tymczasowego aresztowania A. Z. żona wnioskodawcy sama zajmowała się zbiorami grzybów, przy czym osiągała z tego tytułu niewielkie zarobki. Sąd uznał zeznania T. B. za wiarygodne, ponieważ były one zgodne z zebraniem w niniejszej sprawie materiałem dowodowym, przy czym w zakresie wysokości osiąganych przez wnioskodawcę dochodów z tytułu sprzedaży zebranych grzybów zeznania te okazały się o wiele mniej konkretne niż zeznania H. Z..

Zeznania synów wnioskodawcy M. i D. Z. ograniczyły się do wskazania, iż rodzice od dawna zajmują się zbieraniem grzybów, wskazani świadkowie wskazywali szacunkowe tygodniowe zarobki osiągnięte z tytułu zbioru grzybów (400-600 złotych). Podkreślali przy tym negatywne nastawienie mieszkańców O. w stosunku do rodziny wnioskodawcy wobec informacji o zatrzymaniu A. Z.. M. Z. wskazał również, że H. Z. w trakcie pobytu wnioskodawcy w areszcie mogła osiągnąć ze zbioru grzybów kwoty rzędu 150-200 zł tygodniowo. Świadkowie zgodnie zaznaczyli, że pobyt ich ojca w areszcie śledczym wpłynął w negatywny sposób na relacje rodzinne. Sąd uznał zeznania świadków M. i D. Z. za prawdziwe w całej rozciągłości. Znalazły one potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym uznanym przez Sąd za wiarygodny.

Za wiarygodne Sąd uznał dokumenty zebrane w aktach sprawy albowiem ich treść i autentyczność nie nasuwały zastrzeżeń stron ani Sądu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek A. Z. okazał się zasadny jedynie w części.

Podstawą roszczeń wnioskodawcy jest art.552a§1 k.p.k. w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 27 września 2013r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247). Zgodnie z ww. przepisem w razie niewinnienia oskarżonego lub umorzenia wobec niego postępowania w wypadkach innych niż określone w art.552§1-3 k.p.k. oskarżonemu przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonywania wobec niego w tym postępowaniu środków przymusu, o których mowa w dziale VI Kodeksu postępowania karnego. W tej sytuacji wnioskodawcy przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, o ile pozostają w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem, które je wywołało, czyli tymczasowym aresztowaniem wnioskodawcy.

Mając na uwadze powyższe należy wskazać, że przesłankami koniecznymi do uznania zasadności roszczeń z tytułu odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne zastosowanie izolacyjnego środka zapobiegawczego jest wykazanie następujących okoliczności:

1. zastosowania wobec wnioskodawcy tymczasowego aresztowania,
2. niesłuszności zastosowania tego środka zapobiegawczego,
3. wydanie prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie,
4. poniesienia szkody majątkowej i niemajątkowej (krzywdy) i jej wysokości, oraz
5. związku przyczynowego pomiędzy odniesioną szkodą (zarówno materialną jak i niematerialną) a tymczasowym aresztowaniem.

W niniejszej sprawie nie ulegało wątpliwości, że po zatrzymaniu w dniu 17 sierpnia 2014r. wobec A. Z. mocą postanowienia Sądu Rejonowego w Pile VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego w Złotowie z dnia 20 sierpnia 2014r., sygn. akt VIII Kp 150/14 zostało zastosowane tymczasowe aresztowanie, które trwało łącznie do dnia 17 listopada 2014 r..

Bezsporna jest również okoliczność niesłuszności zastosowania tego środka izolacyjnego w związku z wydaniem postanowienia z dnia 10 listopada 2015r. o umorzeniu śledztwa przeciwko m. in. A. Z. wobec stwierdzenia, że nie popełnił on zarzucanego mu przestępstwa. Powyższe postanowienie zostało zatwierdzone przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Złotowie w dniu 13 listopada 2015r. i uprawomocniło się 1 grudnia 2015r.. W orzecznictwie wskazuje się, iż niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie będzie miało miejsce wówczas, gdy było ono stosowane z naruszeniem przepisów k.p.k., dotyczących tego środka zapobiegawczego albo okazało się niezasadne z punktu widzenia ostatecznego (prawomocnego) rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej, w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w tej sprawie, a także w toku postępowania w przedmiocie odszkodowania lub zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie. Oznacza to, że oceny słuszności tymczasowego aresztowania należy dokonywać przede wszystkim z punktu widzenia ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, w związku z czym za niewątpliwie niesłuszne uznać należy co do zasady każde tymczasowe aresztowanie oskarżonego (podejrzanego), który prawomocnie został: uniewinniony, umorzono w stosunku do niego postępowanie, także warunkowo, sąd odstąpił od wymierzenia kary czy też nastąpiło skazanie na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Poza sporem jest również wystąpienie w niniejszej sprawie szkody, zarówno o charakterze majątkowym, jak i o charakterze niemajątkowym. W tym miejscu należy wskazać, że roszczenie o odszkodowanie z tytułu niesłusznego tymczasowego aresztowania ma charakter cywilnoprawny. Dlatego w kwestiach z zakresu prawa materialnego nieuregulowanych w rozdziale 58 k.p.k. mają wprost zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego odnoszące się zwłaszcza do problematyki zasad ustalania szkody i krzywdy, w tym również w kwestiach związku przyczynowego. Zasadne jest zatem odwołanie się w tej materii do przepisu art.361§1 k.c. (wyrok SA we Wrocławiu, sygn. akt II AKa 247/12). Zgodnie zaś z art.6 k.c. to na poszkodowanym ciąży obowiązek udowodnienia zarówno podstawy, jak i wysokości dochodzonych roszczeń (wyrok SA we Wrocławiu z dnia 23.10.2012r., sygn. akt II AKa 295/12).

Ostatnią przesłanką warunkującą możliwość skutecznego ubiegania się o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie jest konieczność wystąpienia związku przyczynowego pomiędzy wystąpieniem szkody a zastosowaniem tymczasowego aresztowania. Odpowiedzialność odszkodowawcza na gruncie prawa cywilnego oparta jest na teorii adekwatnego związku przyczynowego, która odpowiedzialnością podmiotu obejmuje jedynie zwykłe (regularne) następstwa danej przyczyny. Ustawodawca realizuje tę koncepcję stanowiąc, że zobowiązany ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W doktrynie i orzecznictwie znajduje aprobatę stanowisko, że dla stwierdzenia w określonym stanie faktycznym adekwatnego związku przyczynowego należy:

- 1) ustalić, czy zdarzenie stanowi warunek konieczny wystąpienia szkody (test *conditio sine qua non*);
- 2) ustalić, czy szkoda jest normalnym następstwem tego zdarzenia (selekcja następstw).

Test warunku koniecznego pozwala stwierdzić, czy między zdarzeniem a szkodą zachodzi obiektywna zależność. W tym celu należy zbadać, czy niewystąpienie zdarzenia powodowałoby, że szkoda także nie wystąpiłaby (A. Kidyba: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, wyd. II, LEX 2014). Konieczne jest również pochylenie się nad pojęciem normalnego następstwa danego zdarzenia. Za takie orzecznictwo uznaje typowe lub oczekiwane w zwykłej kolejności rzeczy, przy czym o normalności następstwa nie przesądza jego statystyczne prawdopodobieństwo. Mogą to być następstwa również rzadkie, jednak przewidywalne w normalnym toku zdarzeń. Nie mogą to być natomiast następstwa wywołane szczególnym zbiegiem okoliczności (wyrok SA w Białymstoku z dnia 10 grudnia 2015 r., sygn. akt I ACa 970/15, LEX nr 1950409).

Mając na uwadze powyższe uwagi, a także analizę zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd nie znalazł podstaw do zasądzenia na rzecz A. Z. całości dochodzonego przez wnioskodawcę roszczenia odszkodowawczego z tytułu doznanych szkód majątkowych. W ocenie Sądu nie można uznać, iż wnioskodawca wykazał w sposób bezsporny zasadność oraz wysokość doznanej szkody majątkowej z tytułu zastosowania wobec niego tymczasowego aresztowania.

Przechodząc do oceny dochodzonych przez wnioskodawcę roszczeń Sąd za bezsporne uznał roszczenie z tytułu zawartej umowy o pracę. W ocenie Sądu przedmiotowa szkoda leży w adekwatnym związku z zastosowanym w sprawie tymczasowym aresztowaniem, a przy tym jej wysokość została w sposób należyty wykazana przez wnioskodawcę. W tym miejscu Sąd pragnie nadmienić, iż wnioskowana kwota została pomniejszona o tzw. koszty utrzymania, których wobec zastosowania tymczasowego aresztowania wnioskodawca nie musiał ponosić. Wobec powyższego kwota zasądzona z tytułu utraconych zarobków osiągniętych z umowy o pracę wyniosła 3.780 zł.

Sąd nie znalazł uzasadnienia dla zasądzenia jakiejkolwiek kwoty z tytułu zaciągniętych pożyczek na pokrycie bieżących zobowiązań w trakcie pobytu wnioskodawcy w areszcie śledczym. W toku rozprawy w dniu 27 lipca 2016r. A., H., D. i M. Z. zgodnie stwierdzili, że pożyczki udzielone H. Z. nie wiązały się z koniecznością zapłaty jakichkolwiek odsetek. W takim przypadku nie można więc mówić o szkodzie majątkowej, skoro zwrot obejmował dokładnie taką samą kwotę, jak ta wcześniej uzyskana. Szkoda majątkowa wystąpiłaby jedynie w przypadku, gdyby zwrot pożyczki byłby obciążony koniecznością zwrotu odsetek, których wysokość należałoby traktować za szkodę o charakterze majątkowym pozostającą w związku z zastosowaniem tymczasowego aresztowania.

Przechodząc do kolejnego roszczenia o charakterze majątkowym, Sąd uznał roszczenie wnioskodawcy z tytułu utraconego zarobku dotyczącego zbioru grzybów za uzasadnione, przy czym powziął wątpliwości co do określonego przez wnioskodawcę rozmiaru szkody majątkowej. Zeznania występujących w niniejszej sprawie świadków były w tym zakresie niespójne, ponadto wnioskodawca nie mógł przedstawić innych dowodów mogących choćby uprawdopodobnić wysokość dochodzonego w tym zakresie odszkodowania. Wobec niemożności ustalenia w sposób jednoznaczny wysokości doznanej szkody, Sąd na podstawie art. 558 k.p.k. odwołał się do przepisów procedury cywilnej dotyczących instytucji tzw. miarkowania wysokości odszkodowania. Na tej podstawie, zgodnie z art.322 k.p.c., w przypadku gdy Sąd w sprawie o naprawienie szkody, o dochody, zwrot bezpodstawnego wzbogacenia lub o świadczenie z umowy o dożywocie uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy. Należy mieć na uwadze fakt, iż stosowanie niniejszej instytucji ma charakter wyjątkowy, a jej zastosowanie ogranicza się do spraw wymienionych w art.322 k.p.c. (wyrok SN z dnia 2 października 2015 r., sygn. akt II CSK 662/14 oraz wyrok SN z dnia 19 lutego 2010 r., sygn. akt IV CSK 320/09).

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, Sąd na podstawie zebranego w sprawie materiału, przede wszystkim w postaci zeznań H. Z., uznał za zasadne zasądzić z tytułu odszkodowania za utracone zarobki w postaci wynagrodzenia za sprzedaż grzybów kwotę 4.200 zł. Sąd przyjął, że na powyższą kwotę złożyły się tygodniowe zarobki w wysokości 600 zł, z czego 400 zł przypadało na dni weekendowe, kiedy to państwo Z. osiągalni największe zyski, pomnożone następnie przez liczbę 12 tygodni, w trakcie których A. Z. przebywał w areszcie śledczym. Powyższa kwota została przy tym pomniejszona o kwotę 2.400 zł, którą z tytułu sprzedaży grzybów osiągnęła w okresie trzymiesięcznym H. Z., a także o kwotę 600 zł, którą w okresie trzymiesięcznym państwo Z. przeznaczali na paliwo do motocykla ułatwiającego im bardziej odległe przejazdy do lasu.

Sąd nie miał wątpliwości co do zasadności jak i wysokości dochodzonego odszkodowania w zakresie 1.000 zł z tytułu różnicy pomiędzy kwotami określonymi w regulaminie wypłat świadczeń gwarantowanych umowami ubezpieczenia pracowniczego, potwierdzonych zeznaniami świadków, jak i przedłożonymi przez wnioskodawcę dokumentami. Wyrządzona szkoda pozostawała w adekwatnym związku przyczynowym z zastosowanym wobec A. Z. tymczasowym aresztowaniem, tzn. gdyby wnioskodawca nie został aresztowany opłacałby składkę miesięczną w wyznaczonym terminie, przez co z tytułu śmierci matki otrzymałby kwotę 2.200 zł zamiast wypłaconej kwoty 1.200 zł.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd uznał za zasadne zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kwotę w łącznej wysokości 8.980 zł z tytułu odszkodowania za doznane szkody majątkowe związane z zastosowaniem wobec wnioskodawcy tymczasowego aresztowania.

Przechodząc do omówienia kwestii zadośćuczynienia należy stwierdzić, że dla interpretacji pojęcia „zadośćuczynienie” zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu cywilnego, w szczególności zaś art.445§2 k.c., z którego wynika, że zadośćuczynienie musi być odpowiednie. O rażącym naruszeniu zasady ustalenia „odpowiedniego” zadośćuczynienia mogłoby świadczyć przyznanie zadośćuczynienia symbolicznego, zamiast stanowiącego rekompensatę doznanej krzywdy, bądź też kwoty wygórowanej, prowadzącej do nieuzasadnionego wzbogacenia się tą drogą (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13. 09. 2012 r., II AKa 174/12).

Ustalenie wysokości zadośćuczynienia należy do sfery dyskrecjonalnej władzy sędziego albowiem ocena doznanej krzywdy z powodu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania jest trudna do skonkretyzowania w postaci kwoty pieniężnej. Ustalenie skali doznanej krzywdy wymaga rzetelnego rozważenia całokształtu okoliczności dotyczących czasu trwania izolacji, sytuacji rodzinnej wnioskodawcy, stanu jego zdrowia, wieku, skutków w sferze psychiki, utraty autorytetu w środowisku i szeregu innych okoliczności, na podstawie których jest możliwe określenie granic odczucia krzywdy przez wnioskodawcę.

W niniejszej sprawie Sąd uznał, że rozmiar krzywdy jakiej doznał wnioskodawca wskutek niesłusznego tymczasowego aresztowania jest znaczny. Z tego tytułu Sąd zasądził na rzecz wnioskodawcy kwotę 30.000 zł. W przedmiotowej sprawie na wysokość zadośćuczynienia wpływ miał przede wszystkim fakt, iż wnioskodawca nie był uprzednio nigdy karany sądownie, nie był też nigdy wcześniej tymczasowo aresztowany. Sąd miał również na względzie sposób dokonania zatrzymania A. Z., którego dokonano w godzinach wieczornych w obecności m. in. córki oraz wnuka wnioskodawcy. Tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy wpłynęło również negatywnie na opinię o nim w lokalnej społeczności. A. Z. na co dzień mieszka i pracuje w O., niewielkiej miejscowości, w której jest osobą znaną. Zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania wzbudziło w lokalnej społeczności przeświadczenie o sprawstwie A. Z., co doprowadziło w konsekwencji do szykanowania rodziny Z.. Wpływ na rozmiar doznanej przez wnioskodawcę krzywdy miał również artykuł prasowy, który ukazał się w lokalnej gazecie zatytułowany „Zgwałcili”, sugerujący dokonanie przestępstwa gwałtu przez A. Z.. Sąd nie stracił przy tym z pola widzenia zeznań wnioskodawcy dotyczących samego pobytu w areszcie śledczym, podczas którego nie był on obiektem nasilonej przemocy fizycznej bądź psychicznej, a ewentualne inwektywy miały charakter czysto incydentalny, jednakże w ocenie Sądu, z uwagi na wiek wnioskodawcy oraz dotychczasową niekaralność, izolacja penitencjarna zastosowana wobec wnioskodawcy była dla niego sytuacją nową, do której trudno mu było się zaadaptować. Z pewnością były to traumatyczne przeżycia, mające zarazem odbicie w zachowaniu A. Z., który po opuszczeniu aresztu śledczego stał się człowiekiem nerwowym, zamkniętym w sobie.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w pkt 1 i 2 wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego oraz kosztach postępowania Sąd zasądził jak w pkt 3 i 4 wyroku, na podstawie wskazanych tam przepisów.

SSO Tomasz Borowczak

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w kontrolce uzasadnień (w okresie od 16 sierpnia do 1 września 2016r. korzystałem z urlopu wypoczynkowego)
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy adw. J. W.
3. przedłożyć za 14 dni od doręczenia lub z apelacją.

Poznań, dnia 12 września 2016r.

SSO Tomasz Borowczak